

Концептуалізація ідеї електронної демократії

Вікторія Блінцова

Кафедра соціальних теорій, Національний університет “Одеська юридична академія”, УКРАЇНА, м. Одеса, вул. Фонтанська дорога, 23,
E-mail: politics@onua.edu.ua

Abstract – The article studies the conceptualization of the idea of e-democracy. Determined that the source of the concept of e-democracy advocate the theory of postindustrial, information society and the idea of direct democracy and participatory democracy. By using the historical method was investigated ideological sources of the concept of e-democracy, and thanks to the conceptual approach presented genesis of the concept of e-democracy.

Ключові слова – е-демократія, демократія участі, теорія інформаційного суспільства, постіндустріалізм, інформаційні технології.

I. Вступ

Актуальність теми статті обумовлена тим, що в останні десятиріччя інформаційні технології стають невід’ємною частиною публічної політики та управління. Розвиток технологій спричинив появу ідей «інформаційного суспільства», постіндустріалізму, «суспільства знань» та суспільства ризику. Поступово було сформовано теоретичну базу для постановки питання щодо переходу управління на якісно новий рівень надання послуг – електронної демократії.

II. Електронна демократія як альтернатива представницькій демократії

Наукові праці, які складають основу формування концепцій електронної демократії з’явилися у другій половині ХХ століття. У процесі розробці ідей щодо альтернатив представницькій демократії основну увагу було зосереджено на демократії участі у працях Д. Белла, Е. Тоффлера, Й. Масуди, Ю. Габермаса, С. Гантингтона, Р. Даля, А. Ковлера, Б. Барбера, К. Патемана та ін. Серед вітчизняних вчених, праці яких присвячено розвитку інформаційних технологій та впливу інформатизації на сферу публічної політики слід відзначити О. Голобуцького, О. Дубаса, В. Ковалевського, В. Горбатенка, В. Коляденка, Ю. Мазурок, А. Сіленко, В. Недбая, Д. Яковлева та ін.

В цілому, постановка проблеми е-демократії пов’язується із роботами Д. Белла, концепцією «демократії участі» Й. Масуди, концепцією «напівпрямой демократії» Е. Тоффлера, концепцією інтерактивної демократії П. Розанвалона, концепцією «інформаційного суспільства» М. Кастельса та концепцією «суспільства знань».

В останні десятиліття збільшується кількість досліджень, присвячених трансформаціям демократії в інформаційну добу. Демократизація у роботах Ю. Габермаса розглядається як справа громадян щодо формування специфічної «комунікативної» влади, яка, завдяки правовим механізмам, відтворюється як адміністративна.

Концептуалізація ідеї електронної демократії обумовлена чинниками теоретичного та практичного характеру. До перших відносяться ріст впливу теорії інформаційного суспільства наприкінці ХХ століття як ефективного теоретичного інструментів дослідження розвитку публічного управління та поширення впливу концепцій демократії участі, інтерактивної демократії та прямої демократії на глобальному рівні. Серед аргументів другого типу слід відзначити кризу моделі представницької демократії (демократичний конформізм, відсторонення громадян від участі у публічному управлінні та ін.).

Досліджуючи генезу ідеї е-демократії можна навести основні «віхи» її концептуалізації. По-перше, кібернетична теорія систем, яка у політологічному вимірі знайшла своє вираження у таких теоріях, як комунікативна модель політичної системи (Д. Істон), інструментальна модель політичної системи (Г. Алмонд), теорія кібернетики як політичного управління (К. Дойч). По-друге, теорія комунікації М. Мак-Люена. Недарма саме на його честь було названо систему електронних мас-медіа – «Галактикою Мак-Люена», яка прийшла на зміну друкованим медіа «Галактики Гутенберга» [1]. По-третє, концепції, що поєднували теорії демократії та теорії комунікації: теорія теледемократії, теорія електронної республіки, теорія електронної демократизації М. Хагена, теорія медіатизації політики та появи нового правлячого класу – медіакратії (Г. Оберройтер), теорія кібердемократії та деліберативної демократії (Ю. Габермас).

Висновок

У вищенаведених концепціях поєднувались технології (інформаційні, комунікативні) та форми демократії, які базуються на функціонуванні інформаційних мереж зв'язку між суспільством та владою. Відповідно, різниця між підходами полягала не у сфері технологізації (навпаки, це стало спільним місцем багатьох досліджень), а у концептуалізації моделей демократичного розвитку у другій половині ХХ століття.

Література

1. Мак-Люен М. Галактика Гутенберга: Становлення людини друкованої книги / Мак-Люен М. — [2-ге видання перероблене]. — К.: Ніка-Центр, 2008. — 392 с.